

УДК 37.016:75.021.32:373.5:7.012

[https://doi.org/10.52058/3041-1572-2026-6\(26\)-1011-1023](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2026-6(26)-1011-1023)

Поліщук Олена Петрівна професор кафедри образотворчого мистецтва та дизайну, доктор філософських наук, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0002-1095-8031>

Погосьян Дарина Рафаїлівна викладач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0009-0004-6184-1652>

Кондратюк Василь Іванович Голова Житомирської обласної організації Національної спілки художників України. Член Національної спілки художників України. Народний художник України, <https://orcid.org/0009-0008-6353-556X>

ВІЗУАЛЬНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ, ТВОРЧА УЯВА І КОМПОЗИЦІЙНЕ МИСЛЕННЯ: ПЛЕНЕР ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ-ПЕДАГОГІВ

Анотація. У статті досліджено візуальну ідентифікацію, творчу уяву і композиційне мислення на прикладі пленерної практики як засобу формування основ дизайнерської компетентності майбутніх художників-педагогів у системі вищої мистецької освіти. Актуальність теми зумовлена сучасними вимогами до професійної підготовки фахівців мистецького профілю, що передбачають поєднання академічної художньої підготовки з розвитком творчого, композиційного та проєктного мислення. Увагу зосереджено на значенні пленеру у формуванні вміння ефективно поєднувати результати візуальної ідентифікації, стилізації, творчої уяви і художнього узагальнення природних форм та навичок візуальної комунікації.

Метою статті є дослідження освітнього та творчого потенціалу пленерної практики у процесі формування дизайнерської компетентності майбутніх художників-педагогів і розвитку творчої уяви, композиційного мислення. Для досягнення поставленої мети використано теоретичні методи дослідження: аналіз, узагальнення, порівняння та систематизацію наукових джерел із проблем мистецької освіти, дизайну та професійної підготовки здобувачів вищої освіти.

У результаті дослідження визначено сутність поняття «дизайнерська компетентність», охарактеризовано особливості пленерної практики як форми

професійної мистецької підготовки та проаналізовано можливості інтеграції основ дизайну у процес виконання плерних завдань. Встановлено, що робота з натури сприяє розвитку композиційного мислення, креативності, навичок стилізації та здатності до художнього проектування. Обґрунтовано значення сучасних методів організації плерної діяльності, використання цифрових технологій і творчих завдань дизайнерського спрямування у професійній підготовці майбутніх художників-педагогів.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів у процесі викладання дисциплін мистецького та дизайнерського циклу, організації плерної практики у закладах вищої освіти, а також у розробленні методичних матеріалів для формування дизайнерської компетентності здобувачів мистецької освіти.

Ключові слова: візуальна ідентифікація, дизайн, дизайнерська компетентність, дизайнерське мислення, композиційне мислення, художнє мислення, колір, композиція, плер, професійна підготовка, творча уява, художньо-педагогічна освіта, мистецька освіта.

Polishchuk Olena Petrivna (Dr.), Professor of Department of Fine Arts and Design, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0002-1095-8031>

Pohosian Daryna Rafailivna Teacher of Department of Fine Arts and Design, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0009-0004-6184-1652>

Kondratiuk Vasyl Ivanovych Head of Zhytomyr Regional Organization of the National Union of Artists of Ukraine. Member of the National Union of Artists of Ukraine. People's Artist of Ukraine, <https://orcid.org/0009-0008-6353-556X>

VISUAL IDENTITY, CREATIVE IMAGINATION, AND COMPOSITIONAL THINKING: PLEIN AIR PRACTICE AS A TOOL FOR DEVELOPING THE DESIGN COMPETENCE OF FUTURE ART EDUCATORS

Abstract. This article examines visual identity, creative imagination, and compositional thinking through the example of plein air practice as a means of developing the foundations of design competence among future art educators within the system of higher art education, in particular, and design education in general. The relevance of the topic stems from contemporary requirements for the professional training of art specialists, which call for a combination of academic art

training with the development of creative, compositional, and design thinking. The focus is on the significance of plein air practice in developing the ability to effectively combine the results of visual identification, stylization, creative imagination, and artistic generalization of natural forms with visual communication skills.

The purpose of the article is to investigate the educational and creative potential of plein air practice in the process of forming the design competence of future artist-teachers and fostering the creative imagination and compositional thinking of graphic designers. To achieve this goal, theoretical research methods were used, including analysis, generalization, comparison, and systematization of scientific sources on issues of art education, design, and professional training of higher education students.

As a result of the research, the essence of the concept of «design competence» was defined, the peculiarities of plein air practice as a form of professional artistic training were characterized, and the possibilities of integrating the fundamentals of design into the process of performing plein air tasks were analyzed. It was established that working from nature contributes to the development of compositional thinking, creativity, stylization skills, and the ability for artistic design. The importance of modern methods of organizing plein air activities, the use of digital technologies, and creative tasks with a design orientation in the professional training of future artist-teachers was substantiated.

The practical significance of the study lies in the possibility of using its results in teaching disciplines of the artistic and design cycle, organizing plein air practice in higher education institutions, as well as developing methodological materials for the formation of design competence among students of art education.

Keywords: visual identity, design, design competence, design thinking, compositional thinking, artistic thinking, color, composition, plein air, professional training, creative imagination, art education, art pedagogy, art education.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми формування дизайнерської компетентності у фахівців, зокрема майбутніх художників-педагогів, зумовлена сучасними вимогами мистецької освіти, дизайн-освіти що передбачають поєднання академічної художньої підготовки з умінням творчо мислити, проектувати та використовувати засоби візуальної ідентифікації та комунікації. У сучасному освітньому просторі майбутній фахівець повинен володіти не лише художніми навичками, а й основами дизайну, здатністю до стилізації на основі творчої уяви, композиційного аналізу та творчої інтерпретації візуальних образів. У цьому контексті плернерна практика виступає важливим засобом розвитку композиційного мислення та професійних компетентностей студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних наукових досліджень засвідчує, що проблема формування професійних компетентностей майбутніх художників-педагогів розглядається у тісному зв'язку з розвитком мистецької освіти, графічного дизайну, дизайнерського мислення та практичної художньої підготовки. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах оновлення змісту вищої мистецької освіти, коли майбутній фахівець має володіти не лише академічними художніми навичками, а й здатністю до проєктування, стилізації, візуального узагальнення та творчої інтерпретації навколишнього середовища.

У праці Д. Погосьян, М. Ткаченко, І. Майданюк, Я. Карлінської, О. Бучма-Бернацької «Мистецька освіта як чинник розвитку української культури» мистецька освіта розглядається як важливий чинник збереження, трансляції та розвитку національної культури. Автори наголошують, що мистецька підготовка сприяє формуванню духовних, естетичних і творчих якостей особистості. У контексті теми дослідження це дає підстави розглядати пленерну практику як один із засобів залучення студентів до культурного простору, розвитку художнього бачення та професійної самореалізації майбутнього художника-педагога.

Важливими для обґрунтування дизайнерського складника дослідження є праці О. Піддубної, Т. Шостачук, А. Максимчука, Д. Погосьян, ними у статті «Сучасний графічний дизайн як специфічна творчість особистості» графічний дизайн розглядається як особлива форма творчої діяльності, що поєднує художнє мислення, візуальну комунікацію, естетичну виразність і функціональність. Це положення є важливим для розуміння сутності дизайнерської компетентності, оскільки майбутній художник-педагог має вміти не лише створювати зображення, а й організовувати візуальну ідентифікацію та візуальну інформацію відповідно до певної художньої та комунікативної мети.

У статті О. Піддубної, Д. Погосьян, О. Поліщук, А. Марченко «Тенденції розвитку графічного дизайну та їх детермінація» акцентовано увагу на сучасних тенденціях розвитку графічного дизайну, зокрема на зміні візуальної мови, впливі цифрових технологій, потребі в адаптивності та оновленні дизайнерських підходів. Для теми дослідження це має принципове значення, оскільки пленерна практика може бути розглянута не лише як традиційна форма художньої підготовки, а й як основа для подальшого дизайнерського проєктування, візуальної ідентифікації та створення стилізованих образів, декоративних композицій, графічних знаків та інших візуальних рішень.

Безпосередньо з проблематикою пленеру пов'язана стаття О. Піддубної «Світло, простір і форма: освітні можливості пленеру у професійній підготовці художника-педагога». У ній пленер розглядається як важливий освітній ресурс, що сприяє розвитку спостережливості, просторового мислення,

відчуття форми, кольору та світла. Це дослідження є особливо значущим для обраної теми, адже саме робота з природи на відкритому повітрі формує в студентів здатність бачити гармонію природного середовища, аналізувати композиційні зв'язки та використовувати їх у художньо-дизайнерській діяльності.

У статті О. Піддубної, Т. Шостачук, А. Максимчука «Інтеграція рисунка, живопису та композиції в навчальній практиці (пленер): методика викладання» розкрито методичні аспекти організації пленерної діяльності. Автори підкреслюють значення комплексного поєднання рисунка, живопису та композиції у процесі практичної підготовки студентів. Такий підхід є важливим для формування основ дизайнерської компетентності, оскільки дизайн також ґрунтується на цілісному використанні композиції, кольору, пропорцій, ритму та художнього узагальнення.

Окрему увагу варто звернути на працю О. Поліщук «Гармонія як поняття дизайну, естетики, дизайн-освіти і мистецької освіти: теоретичний та методологічний аспекти». У ній поняття гармонії розглядається як важлива категорія дизайну, естетики та мистецької освіти. Для дослідження пленеру це є особливо актуальним, оскільки саме під час роботи з природою студенти навчаються належній візуальній ідентифікації: бачити гармонійні співвідношення кольору, форми, ритму, простору й пропорцій. Отже, пленер може виступати практичним середовищем для засвоєння принципів гармонізації виробу чи твору, що становлять основу дизайнерського мислення.

Узагальнення сучасних наукових публікацій дає змогу стверджувати, що проблема формування дизайнерської компетентності майбутніх фахівців, зокрема художників-педагогів, має міждисциплінарний характер. Вона поєднує питання мистецької освіти, педагогіки, графічного дизайну, композиції, естетики та практичної художньої діяльності. Сучасні дослідники акцентують увагу на важливості розвитку творчої складової мислення фахівця, його візуальної культури, проектних умінь, здатності до стилізації завдяки розкутій творчій уяві та художнього узагальнення. Водночас аналіз наукових джерел показує, що питання використання пленеру саме як засобу формування основ дизайнерської компетентності майбутніх фахівців, зокрема художників-педагогів потребує подальшого наукового осмислення. Більшість досліджень розглядає пленер переважно як форму художньої або живописної підготовки, тоді як його можливості у формуванні дизайнерського мислення, навичок належній візуальній ідентифікації і візуальній комунікації, стилізації природних форм і проектного підходу потребують глибшого вивчення. Саме це й зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Мета статті полягає у дослідженні освітнього та творчого потенціалу пленерної практики у процесі формування дизайнерської компетентності

майбутніх художників-педагогів і розвитку творчої уяви, композиційного мислення. Завданням статті є аналіз поняття «дизайнерська компетентність», визначити особливості пленерної практики у системі мистецької освіти, дослідити роль основ дизайну у процесі виконання пленерних завдань, охарактеризувати вплив пленеру на розвиток творчої уяви, творчого та проєктного мислення студентів, розглянути практичні аспекти організації пленерної діяльності у професійній підготовці майбутніх художників-педагогів.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах розвитку мистецької освіти особливої актуальності набуває проблема формування професійних компетентностей майбутніх художників-педагогів. Однією з ключових складових професійної підготовки фахівців мистецького профілю є дизайнерська компетентність, яка забезпечує здатність майбутнього педагога ефективно поєднувати художньо-творчу, проєктну та педагогічну діяльність. Так само при формуванні професійних компетентностей художньо-творча і проєктна складові є взаємозалежними. Зростання ролі візуальної культури, цифрових технологій і дизайнерського мислення в освітньому просторі вимагає від майбутнього фахівця, зокрема вчителя мистецтва, не лише володіння академічними художніми навичками, а й уміння застосовувати принципи дизайну у професійній практиці.

У контексті мистецької освіти дизайнерська компетентність розглядається як комплекс професійних якостей, які забезпечують здатність здобувача освіти створювати художньо-образні та функціонально доцільні візуальні об'єкти, використовувати засоби композиції, кольорознавства, типографіки, стилізації та проєктування у творчій і педагогічній діяльності. Вона формується у процесі інтеграції художньої підготовки, практичного досвіду, зокрема пов'язаних із належною культурою візуальної ідентифікації, насамперед форми та кольору, і творчого пошуку на основі розкритої уяви, зокрема завдяки вільній асоціації. Структура дизайнерської компетентності майбутніх художників-педагогів є багатокомпонентною та включає мотиваційний, когнітивний, діяльнісний і творчий компоненти. Мотиваційний компонент характеризується наявністю інтересу до художньо-дизайнерської діяльності, прагненням до професійного розвитку та творчої самореалізації. Когнітивний компонент охоплює систему теоретичних знань з основ дизайну, композиції, кольорознавства, стилістики, художнього проєктування та сучасних візуальних комунікацій. Діяльнісний компонент пов'язаний із практичними вміннями використовувати художні матеріали, створювати композиції, застосовувати дизайнерські методи та технології у творчій діяльності. Творчий компонент передбачає розвиток креативності, асоціативного мислення, здатності до стилізації, експериментування та пошуку оригінальних художніх рішень.

Особливе значення у формуванні дизайнерської компетентності має композиційне мислення, яке є основою організації художнього образу. Композиція виступає важливим засобом гармонізації форми, простору, кольору та ритму в мистецькому творі. Володіння законами композиції дозволяє майбутньому художнику-педагогу організовувати візуальні елементи, створювати цілісний художній образ та ефективно передавати зміст через візуальні засоби.

Освітня цінність пленеру полягає також у розвитку самостійності та творчої ініціативи студентів. Під час роботи на відкритому повітрі майбутні фахівці самостійно обирають ракурс, формат, композиційне рішення, визначають основні акценти та засоби художньої виразності. Це сприяє формуванню відповідальності за власний творчий результат і розвитку індивідуального художнього стилю.

Особливу роль у професійній підготовці майбутніх художників-педагогів відіграє спостереження природи. Уміння бачити характерні особливості об'єктів, аналізувати пропорції, форму, кольорові та світлотіньові співвідношення є основою професійної художньої діяльності. Спостереження природи формує візуальну культуру, розвиває точність художнього бачення та здатність передавати емоційний стан зображуваного середовища. У процесі спостереження студенти навчаються помічати закономірності природних форм, ритмів і структур, що має важливе значення для подальшої дизайнерської діяльності. Аналіз природного середовища сприяє розвитку композиційного мислення, уміння гармонійно поєднувати елементи форми, кольору та простору. Саме природа виступає джерелом художніх і дизайнерських ідей, які можуть бути використані у створенні декоративних композицій, графічних рішень та творчих проєктів.

Пленерна практика також сприяє розвитку професійно важливих якостей майбутнього фахівця: уважності, емоційної чутливості, креативності, художнього смаку та здатності до естетичного оцінювання навколишнього середовища. Крім того, вона формує навички педагогічного аналізу художньої діяльності, оскільки майбутній учитель мистецтва має не лише самостійно виконувати творчі завдання, а й уміти пояснювати художні процеси, демонструвати методи роботи та організовувати творчу діяльність учнів. Відтак пленерна практика є ефективним засобом формування дизайнерської компетентності майбутніх художників-педагогів, оскільки створює умови для практичного застосування основ дизайну у процесі безпосереднього спостереження та художнього осмислення навколишнього середовища. Робота на відкритому повітрі сприяє розвитку професійних умінь, пов'язаних із композиційною організацією зображення, аналізом кольорових відношень, передачею ритму природних форм та формуванням навичок художнього узагальнення. Саме у процесі виконання пленерних завдань студенти навчаються

інтегрувати академічні художні знання з дизайнерськими підходами до створення візуального образу.

Важливе значення у пленерній практиці має колір як один із основних засобів художньої виразності. Робота на відкритому повітрі дозволяє студентам спостерігати складні кольорові взаємозв'язки, зміни освітлення, вплив атмосферного середовища на сприйняття кольору. Під час пленеру майбутні фахівці навчаються передавати кольорні нюанси, гармонізувати кольорову палітру та використовувати колір для створення емоційного настрою композиції.

Пленерна практика також сприяє формуванню навичок стилізації та візуального узагальнення. У процесі роботи з натури студенти поступово переходять від реалістичного відтворення об'єктів до їх художнього переосмислення. Вони навчаються візуальній ідентифікації натури, відбирати головне, спрощувати складні форми, узагальнювати деталі та підкреслювати характерні особливості зображуваного об'єкта. Такі навички є основою дизайнерської діяльності, оскільки дизайн передбачає не лише точне копіювання форми, а й її трансформацію відповідно до художнього задуму та функціонального призначення, і в цьому допомагає творча уява. Стилiзація природних форм дозволяє студентам експериментувати з лінією, силуетом, кольором і фактурою, створюючи декоративні та графічні образи. Наприклад, рослинні мотиви можуть бути трансформовані у декоративні орнаменти, графічні символи чи елементи візуальної айдентики. У процесі таких творчих завдань формується здатність бачити у природних об'єктах потенціал для дизайнерського проектування, що є важливою складовою професійної компетентності майбутнього художника-педагога.

У процесі пленерної практики здобувачі вищої освіти навчаються аналізувати природні форми не лише з позиції академічного рисунка чи живопису, а й як потенційний матеріал для дизайнерського проектування. Вони опановують навички трансформації природних мотивів у декоративні композиції, графічні елементи, плакатні рішення чи стилізовані образи. Такий підхід сприяє розвитку креативності та формуванню здатності до художнього моделювання. Крім того, пленерна практика створює умови для інтеграції традиційних художніх методів із сучасними дизайнерськими технологіями. Використання цифрової фотографії, графічних редакторів, планшетної графіки або створення цифрових ескізів на основі натурних замальовок дозволяє розширити творчі можливості студентів та адаптувати пленерну діяльність до сучасних вимог мистецької освіти. Таким чином, використання основ дизайну під час виконання пленерних завдань сприяє комплексному формуванню дизайнерської компетентності майбутніх художників-педагогів. А робота з композицією, кольором, ритмом і пропорціями, розвиток навичок

стилізації та візуального узагальнення, а також творче осмислення природних форм забезпечують розвиток дизайнерського мислення, художньої культури та професійної майстерності.

Треба наголосити, що в сучасній системі мистецької освіти важливого значення має набувати розвиток творчого та проєктного мислення майбутніх художників-педагогів. Професійна діяльність фахівців мистецького профілю передбачає не лише володіння академічними художніми навичками, а й здатність генерувати нові ідеї, творчо інтерпретувати візуальні образи, створювати дизайнерські рішення та використовувати художні засоби для візуальної комунікації. Одним із ефективних засобів розвитку таких умінь й постає пленерна практика, яка поєднує безпосереднє спостереження природи з активною творчою діяльністю студентів. Креативність у процесі пленерної практики проявляється у здатності студентів не лише відтворювати навколишню дійсність, а й творчо переосмислювати її завдяки уяві.

Важливим напрямом сучасної мистецької освіти є інтеграція академічного рисунка та дизайнерських підходів. Академічний рисунок традиційно виступає основою професійної художньої підготовки, оскільки формує навички спостереження, передачі пропорцій, конструктивної побудови форми та просторового мислення. Водночас сучасний дизайн потребує здатності до стилізації, візуального узагальнення та трансформації форми відповідно до художнього задуму. А пленерна практика створює умови для поєднання цих двох напрямів підготовки. Працюючи з природи, студенти не лише вивчають реалістичну форму, а й навчаються переосмислювати її через дизайнерські методи. Наприклад, на основі натурних замальовок можуть створюватися декоративні композиції, графічні серії, стилізовані ілюстрації чи елементи айдентики. Така інтеграція сприяє формуванню універсального художнього мислення, здатності поєднувати академічну точність із творчою свободою та дизайнерською виразністю. Особливого значення набуває використання сучасних художніх і цифрових технологій у процесі пленеру. Студенти можуть поєднувати традиційні матеріали з цифровою графікою, створювати електронні ескізи, використовувати фотографію як допоміжний інструмент для подальшого дизайнерського проєктування. Це дозволяє адаптувати пленерну практику до сучасних тенденцій розвитку мистецької та дизайнерської освіти.

Серед форм організації пленерної діяльності особливе місце посідають індивідуальна, групова та колективна робота. Індивідуальна форма забезпечує розвиток самостійності, особистого творчого стилю та професійних навичок студентів. Групова робота сприяє обміну творчими ідеями, розвитку комунікативних умінь і формуванню навичок колективного аналізу художніх рішень. Колективні обговорення виконаних робіт дозволяють студентам аналізувати

власні помилки, оцінювати композиційні та кольорові рішення, формувати художній смак і критичне мислення.

Оскільки сучасна мистецька освіта розвивається під впливом цифрових технологій, то потребує використання новітніх матеріалів і цифрових технологій у процесі плерної практики. Традиційні художні матеріали – акварель, гуаш, акрил, пастель, графітні та вугільні олівці – залишаються основою художньої підготовки, однак сучасний освітній простір значно розширює можливості творчої діяльності студентів. Використання маркерів, лінерів, текстурних матеріалів та змішаних технік дозволяє урізноманітнити художні засоби виразності та адаптувати плерні завдання до дизайнерських потреб. Проте особливу роль у сучасній плерній практиці відіграють цифрові технології. Використання цифрової фотографії дає можливість фіксувати природні об'єкти, кольорові стани та композиційні рішення для подальшого аналізу й творчої трансформації. Графічні планшети та мобільні додатки для цифрового малювання дозволяють студентам, створювати електронні ескізи, стилізовані композиції та дизайнерські концепції безпосередньо під час роботи на плері. Тож використання графічних редакторів сприяє інтеграції традиційної художньої практики з сучасним дизайном. Наприклад, на основі натурних замальовок студенти можуть створювати цифрові плакати, ілюстрації, декоративні композиції або елементи візуальної айдентики.

Важливим елементом організації плерної діяльності є впровадження творчих завдань із дизайнерським спрямуванням. Такі завдання сприяють розвитку творчої уяви і креативного мислення, навичок стилізації та художнього проектування. Одним із прикладів є створення серії стилізованих композицій на основі природних форм. Здобувачі вищої освіти можуть аналізувати рослинні мотиви, архітектурні елементи чи природні текстури та трансформувати їх у декоративні орнаменти, графічні символи або дизайнерські патерни. Ефективними є також завдання зі створення композицій на основі ритмів природи, як аналогів. Наприклад, студенти можуть досліджувати ритмічні структури дерев, хвиль, каміння чи архітектурних форм і використовувати їх для побудови декоративних або графічних композицій. Такі вправи сприяють розвитку композиційного мислення та вміння бачити закономірності у навколишньому середовищі.

Цікавим напрямом плерної практики є створення дизайнерських концепцій на основі натурних спостережень. Наприклад, студенти можуть розробляти серії листівок, плакатів, логотипів або елементів сувенірної продукції, використовуючи природні мотиви певної місцевості. Такі завдання сприяють формуванню навичок візуального узагальнення, стилізації та проектного мислення.

Перспективним є також використання інтегрованих творчих завдань, які поєднують академічний рисунок, живопис і цифровий дизайн. Наприклад, студенти можуть виконувати натурні замальовки, а потім трансформувати їх у цифрові ілюстрації чи графічні композиції за допомогою комп'ютерних програм. Це сприяє розвитку професійної мобільності та адаптації майбутніх фахівців до сучасних вимог мистецької та дизайнерської діяльності.

Тому практична організація пленерної діяльності є важливою умовою формування дизайнерської компетентності майбутніх художників-педагогів. Використання різноманітних методів і форм роботи, сучасних художніх матеріалів і цифрових технологій, а також творчих завдань із дизайнерським спрямуванням забезпечує розвиток професійних умінь, креативності та проектного мислення студентів. Пленерна практика сприяє інтеграції традиційної художньої освіти з сучасними дизайнерськими підходами та підготовці конкурентоспроможних фахівців мистецького профілю.

Висновки. У процесі дослідження з'ясовано, що пленерна практика створює сприятливі умови для розвитку композиційного, творчого та дизайнерського мислення студентів. Робота у природному середовищі забезпечує безпосереднє спостереження природи, формує вміння аналізувати форму, колір, ритм, пропорції та просторові взаємозв'язки. Виконання пленерних завдань сприяє розвитку навичок стилізації, візуального узагальнення та художньої трансформації природних форм, що є важливими складовими дизайнерської діяльності.

Встановлено, що звернення до основ дизайну під час пленерної практики позитивно впливає на формування професійних компетентностей майбутніх художників-педагогів. Застосування композиційних принципів, робота з кольоровими гармоніями, вивчення ритмічних структур природного середовища та інтеграція академічного рисунка з дизайнерськими підходами сприяють розвитку креативності та творчої уяви, проектного мислення та належної візуальної культури студентів.

Доведено, що важливу роль у сучасній організації пленерної діяльності відіграє використання інноваційних методів навчання, сучасних художніх матеріалів і цифрових технологій. Поєднання традиційних художніх технік із цифровими засобами візуалізації розширює творчі можливості студентів, сприяє розвитку навичок сучасної візуальної комунікації та адаптує мистецьку освіту до вимог сучасної візуальної культури і дизайнерського середовища.

Пленерна практика має значний освітній і творчий потенціал, оскільки забезпечує інтеграцію теоретичних знань із практичною діяльністю, формує професійну мобільність, самостійність і здатність до творчого експериментування. Саме пленер дозволяє студентам творчих спеціальностей не лише вдосконалювати академічні художні навички, а й розвивати здатність до

візуальної ідентифікації та створення дизайнерських рішень, художнього проектування на основі спостереження природного середовища.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні інноваційних методик інтеграції плернерної практики та цифрового дизайну, вивченні можливостей використання мультимедійних технологій у мистецькій освіті, а також у створенні міждисциплінарних моделей професійної підготовки майбутніх художників-педагогів. Актуальним напрямом подальших наукових пошуків є дослідження впливу плернерної діяльності на розвиток креативного мислення, візуальної комунікації та формування індивідуального творчого стилю студентів у контексті сучасної дизайнерської освіти.

Література:

1. Погосьян Д. Р., Ткаченко М.О., Майданюк І. З., Карлінська Я. В., Бучма-Бернацька О. Є. Мистецька освіта як чинник розвитку української культури. *Суспільство та національні інтереси*. 2025. Вип. 5 (13). С. 213-229. ISSN 3041-1572. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-5\(13\)-213-229](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-5(13)-213-229)
2. Піддубна О. М., Шостачук Т. В., Максимчук А. П., Погосьян Д. Р. Сучасний графічний дизайн як специфічна творчість особистості. *Вісник науки та освіти*. 2024. Вип. №5 (23). С. 1827-1839. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5\(23\)-1827-1839](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5(23)-1827-1839)
3. Піддубна О. М., Погосьян Д. Р., Поліщук О. П., Марченко А. А. Тенденції розвитку графічного дизайну та їх детермінація. *Теорія та практика дизайну*. 2025. № 4 (38). С. 262-271. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2025.38.1.30>
4. Піддубна О. М. Світло, простір і форма: освітні можливості плернеру у професійній підготовці художника-педагога. *Вісник науки та освіти*. 2026. № 3 (45). С. 2829-2838. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3\(45\)-2829-2838](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3(45)-2829-2838)
5. Піддубна О. М., Шостачук Т. В., Максимчук А. П. Інтеграція рисунка, живопису та композиції в навчальній практиці (плернер): методика викладання. *Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи*. 2026. № 12. С. 137-142. DOI: <https://doi.org/10.32782/ped-uzhnu/2026-12-21>
6. Поліщук О. П. Гармонія як поняття дизайну, естетики, дизайн-освіти і мистецької освіти: теоретичний та методологічний аспекти. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2025. Вип. 50. С. 437-443. ISSN 2518-1890 DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.50.997>

References:

1. Pohosian, D. R., Tkachenko, M. O., Maidaniuk, I. Z., Karlinska, Ya. V., & Buchma-Bernatska, O. Ye. (2025). *Mystetska osvita yak chynnyk rozvytku ukrainskoi kultury* [Art education as a factor in the development of Ukrainian culture]. *Suspilstvo ta natsionalni interesy*, 5(13), 213-229. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-5\(13\)-213-229](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-5(13)-213-229) (in Ukrainian).
2. Pidubna, O. M., Shostachuk, T. V., Maksymchuk, A. P., & Pohosian, D. R. (2024). *Suchasnyi hrafichnyi dyzain yak spetsyfichna tvorchist osobystosti* [Modern graphic design as a specific form of personal creativity]. *Visnyk nauky ta osvity*, 5(23), 1827-1839. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5\(23\)-1827-1839](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5(23)-1827-1839) (in Ukrainian).
3. Pidubna, O. M., Pohosian, D. R., Polishchuk, O. P., & Marchenko, A. A. (2025). *Tendentsii rozvytku hrafichnoho dyzainu ta yikh determinatsiia* [Trends in graphic design development and their determination]. *Teoriia ta praktyka dyzainu*, 4(38), 262-271. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2025.38.1.30> (in Ukrainian).

4. Piddubna, O. M. (2026). Svitlo, prostir i forma: osvritni mozhlyvosti pleneru u profesiinii pidhotovtsi khudozhnyka-pedahoha [Light, space and form: educational possibilities of plein air practice in the professional training of an artist-teacher]. *Visnyk nauky ta osvity*, 3(45), 2829-2838. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3\(45\)-2829-2838](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3(45)-2829-2838) (in Ukrainian).

5. Piddubna, O. M., Shostachuk, T. V., & Maksymchuk, A. P. (2026). Intehratsiia rysunka, zhyvopysu ta kompozytsii v navchalnii praktytsi (plener): metodyka vykladannia [Integration of drawing, painting and composition in educational practice (plein air): teaching methodology]. *Pedahohichna innovatyka: suchasnist ta perspektyvy*, 12, 137-142. DOI: <https://doi.org/10.32782/ped-uzhnu/2026-12-21> (in Ukrainian).

6. Polishchuk, O. P. (2025). Harmoniia yak poniattia dyzainu, estetyky, dyzain-osvity i mystetskoï osvity: teoretychnyi ta metodolohichnyi aspekty [Harmony as a concept of design, aesthetics, design education and art education: theoretical and methodological aspects]. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku*, 50, 437-443. DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.50.997> (in Ukrainian).

Дата першого надходження статті до видання: 13.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 29.05.2026